

KONFIRMANTER MED SPESIELLE BEHOV - en veiledning fra Nidaros bispedømmeråd

Samarbeid og samhandling

Med dette innspillet ønsker vi å gi informasjon og veiledning til dere som har og kommer til å få konfirmanter med spesielle behov. Uttrykket ”spesielle behov”, betegner de behov som krever en særskilt tilrettelegging så vel sosialt som pedagogisk, og som krever ekstra ressurser enten på personalsiden eller på materiellsiden.

Tilpasset konfirmanttid – en rett

PLAN FOR KONFIRMANTTIDEN

I følge Plan for konfirmanttiden (PKT) har ”Konfirmanter med funksjonshemming rett til en opplæring tilpasset deres evner og behov i sin lokale menighet. Dette gjelder både psykisk, fysisk og sosialt funksjonshemmede konfirmanter. Dette betinger et nært samarbeid med hjem og skole.” Denne rett til tilpasset opplæring må vi som kirke ta på alvor. Dette handler om å ta menneskeverdet på alvor.

FUNKSJONSHEMMING GENERELT

Begrepet er en fellesbetegnelse på en lang rekke med tilstander, skader og lyter som syns-, hørsels- og bevegelsehemminger, samt skjulte funksjonshemminger og utviklingshemming. Med **utviklingshemming** (tidligere psykisk utviklingshemming) mener vi forsinket eller redusert utvikling av intellektuell forstand og evne til teoretisk innlæring. Mennesker med utviklingshemming vil i mindre grad ha evnen til å forstå abstrakter, men er ofte god evne til å skape kontakt og fellesskap. Med **synshemming** mener vi mennesker som er svaksynte, lesehemmede eller blinde. KABB – Kristent arbeid blant blinde kan gi veiledning og materiell til konfirmantundervisningen, på CD eller Daisyprogram. Se: www.kabb.no.

Med **hørselshemming** mener vi mennesker som er tunghørte, døve, døvblitte eller døvblinde. Konfirmanter som bruker høreapparat kan bli godt integrert ved bruk av teleslyngeanlegg. Døvemiljøet har hatt en annen innfallsvinkel til integrering enn andre grupper og ofte blir unge døve blitt konfirmert i en av døvekirkene.

Se: www.kirken.no.dovekirken. Døvetolk bestilles gjennom hjelpemiddelsentralen. Å ha en **bevegelsehemming** betyr at man har nedsatt evne til å viljestyre sine bevegelser. Det er ulike grader av slik funksjonshemming og integrering kan ofte realiseres ved enkle midler som rullestolrampe, rekkverk, heis, tilgjengelige toaletter. Mer informasjon hos Norsk handikappforbund: www.nhf.no

Konfirmanter med adferdsvansker

Ukonsentrerte konfirmanter, ungdommer som ”ødelegger for andre”, som ikke bryr seg om irettesettelser mv, ser ut til å bli flere og flere. Mange av disse lider av ADHD (tidligere MBD). ADHD er en fellesbetegnelse for et sett adferdsavvik, forårsaket av en minimal forstyrrelse i hjernen som har vært der siden fosterstadiet. Kjentegn er hyperaktivitet, oppmerksomhetssvikt og manglende impuls kontroll. 35% av ADHD har lærevansker. Adferdsvansker er i utgangspunktet en skjult funksjonshemming. Andre diagnoser som medfører adferdsavvik er Tourette-syndrom og Asberger-syndrom.

Se: www.adhd-foreningen.no og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon: www.ffe.no

ANSVARREFORMEN

Ved HVPU reformen av 1991, ble ansvaret for psykisk utviklingshemmede overført fra staten til kommunene som nå har ansvaret for boligtilbud, helsetjenester, integrering i vanlig barnehage og skole, helsetilbud, fritidstilbud, avlastningsordninger m.m.

St.meld.nr.47.5.4.4 understreker det kirkelige ansvar med tre punkter:

- Adgang til gudstjenester
- Konfirmantundervisning
- Rett til omsorg ved sorg og tapsopplevelser

Målsettingen ved reformen er i størst mulig grad å integrere barn og unge i vanlig grunn- og videregående skole. Barna skal ha rett til å gå på skolen i nærmiljøet og få tilrettelagt undervisning ut fra sine forutsetninger og behov. Ansvarsreformen berører også kirken som en viktig aktør i lokalsamfunnet. Det er en utfordring for menigheten å inkludere barn med spesielle behov i dåps- og konfirmantopplæringen.

God planlegging

Det hender at konfirmantlæreren først blir klar over behovet for ekstraressurser etter at konfirmanttiden er begynt. Det sier seg selv at dette skaper problemer både for konfirmanten og konfirmantlæreren. For å skape en god konfirmanttid for den enkelte konfirmant, og en god arbeidssituasjon for konfirmantlæreren, er det nødvendig at vi ligger et år i forkant. Dette for å få behovet for ekstraressurser inn i budsjetter, for å skape et godt samarbeid med foreldrene i planleggingen og for at konfirmantlæreren kan få den tid den enkelte trenger til kompetanseheving.

I arbeidet med å få en oversikt hvem som trenger spesiell tilrettelegging i neste konfirmantkull, vil skolen være en viktig samarbeidspartner.

Vi vet at enkelte foreldre har vegret seg for å melde sin ungdom inn som konfirmant. Dette fordi de var usikre på om kirken hadde kapasitet eller kunnskap til å møte deres konfirmant på en god måte. Foreldrene trenger en invitasjon som tydelig forteller at kirken vil arbeide aktivt for å legge til rette for en god konfirmanttid for alle.

Samarbeid med foreldre

Et godt samarbeid og en god dialog med foreldrene vil være avgjørende for en god konfirmanttid. De fleste foreldre vil sette pris på at kirken tar kontakt og at en i fellesskap kan forme en tilrettelagt konfirmanttid. Når kirken lytter til foreldrene, og lar foreldrene være ressurspersoner i planleggingen, skapes det normalt et godt samarbeidsklima.

Ekstra ressurser i konfirmantarbeidet

For konfirmanter med ”særskilte behov”, vil det ofte være behov for ekstra ressurser i en eller annen form. I mange tilfeller vil behovet for ekstraressurser bli løst ved omprioriteringer innen staben i prestegjeldet. Mange har også løst behovet for ekstraressurser ved bruk av frivillige i menigheten. I noen tilfeller er det nødvendig med ekstra lønnet personalressurs. Det kan være behov for støttekontakt /assistent som ledsager konfirmanten. Eller det kan være behov for ekstra ressurser til spesialundervisning eller til forsterket undervisning. Det kan også være behov for økonomi til tilrettelagt materiell.

BEHOV FOR STØTTEKONTAKT

Når konfirmanten har assistent i skolen, og eller støttekontakt på fritiden, er det en mulighet i dialog med foreldre og sosialetaten i kommunen, å søke om ekstra midler til støttekontakt. Dette under henvisning til lov om sosiale tjenester § 1-1 og 4-2 c. Her heter det om lovens formål under 1-1- b: ”bidra til at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.” I § 4-2c) heter det at ”De sosiale tjenester skal omfatte støttekontakt for personer og familier som har behov for dette på grunn av funksjonshemming, alder eller sosiale problemer”. I dette inngår både transport og tilstedeværelse i samvær og undervisning. Bispedømmekontoret kan gi ytterligere veidning og informasjon.

EKSTRA RESSURSER TIL MATERIELL

I følge kirkelovens § 15 e), er det kommunen som har ansvar når det gjelder utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring. Dette utdypes i Rundskriv nr.V-5/2002 om Kirken og kommunen – en veiledning, utsendt fra departementet 16.01.02. Fellesrådet/kirkevergen må kontaktes der det er behov for en spesiell tilrettelegging som fordrer ekstra ressurser. Behovet må meldes tidlig, slik at det kan komme inn i budsjettet.

EKSTRA RESSURSER TIL PERSONELL

Der det ikke er mulig å gi en forsvarlig konfirmantundervisning med de personalressurser som prestegjeldet har til rådighet, kan bispedømmerådet etter søknad, bidra med noen midler til en ekstra ressurs. Da dette er lokalkirkens ansvar, prøver bispedømmerådet nå å påvirke fellesrådene, særlig i større kommuner, til å sette av midler til konfirmanter med særskilte behov.

Konfirmantopplegg

For noen konfirmanter med særskilte behov, er det snakk om små tilpasninger, mens for andre er det snakk om eget konfirmantopplegg enten i gruppe eller alene. Her er det viktig at kirken er åpen for fleksibilitet. Det er umulig å komme med et ferdig konfirmantopplegg i møte med mennesker med særskilte behov. Opplegget blir til ut i fra kjennskap til og møte med den enkelte konfirmant. Et samarbeid mellom hjem, skole og kirke, vil være avgjørende for en god konfirmanttid.

HJELPEMATERIELL

Bispedømmekontoret har samlet en del litteratur og opplegg knyttet til Kirkens arbeid blant mennesker med psykisk utviklingshemming som kan være en ressurs når undervisningen skal planlegges. Ta gjerne kontakt for råd og veiledning.

Flere medarbeidere i vårt bispedømme har nyttige erfaringer i arbeidet med tilrettelegging av konfirmanter med særskilte behov. De opplegg som får flest positive tilbakemeldinger, tar utgangspunkt i kirkerommet og setter undervisningen inn i en liturgisk ramme. **Konfirmantopplegget Se, smak, kjenn av Rune Rasmussen, Iko forlag**, er et eksempel på tilrettelagt konfirmantundervisning i kirkerommet.

Veiledning og brukerstøtte

Ta kontakt med oss for nærmere informasjon, veiledning og samtale:
e-post: Nidaros-bdr@kirken.no, tlf. 73 53 91 00 eller direkte til undervisningsrådgiver
e-post: aud.kristin.saltvik.aasen@kirken.no, tlf.73 53 91 27